

Deneyimin Bilgiye Dönüşmesi: Ebelik Öğrencilerinin Yansıtma Raporlarının İncelenmesi: Nitel Araştırma

Transformation of Experience Into Knowledge: Analyzing the Reflection Reports of Midwifery Students: Qualitative Research

^{ID} Ayşegül UNUTKAN^a, ^{ID} Emel ELEM^a, ^{ID} Ayşegül DURMAZ^a

^aKütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Kütahya, TÜRKİYE

ÖZET Amaç: Yansıtma, ebelik öğrencilerinin daha yetkin olarak mezun olabilmeleri için gerekli becerilerden biri olarak kabul edilmektedir. Bu çalışmada, yansıtma dayalı öğrenme deneyimi sonrasında öğrencilerin kazanımlarına ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. **Gereç ve Yöntemler:** Tanımlayıcı yaklaşım benimsenen ve tipik durum örnekleme kullanılan bu çalışma Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi ebelik bölümünde yürütüldü. 2018-2019 öğretim yılı bahar döneminde çalışmaya katılmaya gönüllü 59 ebelik 4. sınıf öğrencisi çalışmaya katıldı. Araştırma verilerini, öğrencilerin klinik uygulama sırasında ‘Gibbs’in Yansıtıcı Döngüsü’ doğrultusunda yazdıkları yansıtma raporları oluşturdu. Veriler içerik analizi yöntemi ile değerlendirildi. Araştırmada, Consolidated Criteria for Reporting Qualitative Studies (COREQ) yönergeleri rehber olarak kullanıldı. **Bulgular:** Öğrencilerin yansıtma deneyimine ilişkin görüşleri incelendiğinde; 4 temanın öne çıktığı saptanmıştır. Bu temalar; deneyimlerden öğrenme, problem çözme ve olaylara farklı açılardan bakabilme, empati ve iletişim becerisi ve kendini tanımadır. **Sonuç:** Bu çalışma sonucunda klinik uygulama eğitiminde yansıtıcı düşünme yönteminin kullanılmasının; öğrencilerin kendini tanımalarına, eleştirel düşünme becerilerinin artmasına, ayrıca öğrencilerin klinik ortamda yaşadıkları sorunları fark etmelerine ve bu sorunları nasıl çözümleneceklerine yönelik deneyimlerini açıklamasına olumlu katkı sağlamıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda, yansıtmanın ebelik öğretiminde daha yaygın kullanılması önerilmektedir.

ABSTRACT Objective: Reflection is recognized as one of the necessary skills for midwifery students to graduate more competently. The aim of this study was to determine the views of students on their attainments following the reflection-based learning experience. **Material and Methods:** This study, in which a descriptive qualitative approach was adopted and typical case sampling was used, was conducted in the midwifery department of Kütahya Health Sciences University in Turkey. A total of 59 midwifery students, from year 4, who volunteered, participated in the study conducted in the spring term of the 2018-2019 academic year. The reflection reports, written by the students during the clinical practice in line with the ‘‘Gibbs’ Reflective Cycle’’, created the study data. Data were evaluated by using the content analysis method. In the research, the Consolidated Criteria for Reporting Qualitative Studies (COREQ) guidelines were used as a guide. **Results:** Four themes were identified in the analysis of students’ reflection reports. These themes are the transformation of experience into knowledge, the ability to develop different ways of solving problems, acquiring empathy-communication skills and self-knowledge. **Conclusion:** Reflection in clinical practice has been determined to contribute positively to the students’ self-knowledge, to increase their critical thinking skills, to the students’ awareness of the problems experienced in the clinical environment, and to produce solutions for these problems. Reflection is recommended to be used in midwifery teaching.

Anahtar Kelimeler: Yansıtma; eğitim modelleri; nitel araştırma; ebelik

Keywords: Reflection; educational models; qualitative research; midwifery

Yansıtma, günlük deneyimler yoluyla öğrenme süreci olarak tanımlanmaktadır.¹ Yansıtma, yaşanan bir durumun tekrar gözden geçirildiği, ne olduğu, bu konuda ne hissedildiği, ne düşünüldüğü, bu eylemleri kimin veya neyin etkilediği ve tekrar olursa nasıl tepki verileceği sorularına cevap arayarak, olayları derinlemesine anlamayı sağlayan bir düşünme biçimidir.² Yansıtma, önemli uygulama deneyimleri ile

ilgili düşünceleri, duyguları ve olayları, amaçlı ve yinelenmeli olarak tasarlama fırsatı tanır.^{3,4} Bu yeniden tasarlama ise öz farkındalık, eleştirel düşünme, öz değerlendirme, çoklu bakış açısı ve gelecekteki öğrenme ve uygulamalar için öngörü dâhil olmak üzere çok çeşitli becerilerin gelişimine katkı sağlar.⁵ Bu becerilerin kazanılması ve böylelikle ebelik öğrencilerinin yansıtıcı düşünme ve öz dönüşüm becerisine

Correspondence: Ayşegül UNUTKAN

Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Kütahya, TÜRKİYE/TURKIYE

E-mail: aysegul.durmaz@ksbu.edu.tr

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Health Sciences.

Received: 11 May 2021

Received in revised form: 01 May 2021

Accepted: 03 May 2021

Available online: 11 May 2021

2536-4391 / Copyright © 2022 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

sahip ebeler olabilmesi için ebelik programlarında, eleştirel düşünme ve yansıtmanın geliştirilmesini ve uygulanmasını teşvik eden öğretim ve öğrenme yaklaşımlarının sunulması önemlidir.⁶

Ebenin, “sürekli” ve “pratikte” yansıtma ve analiz etme yeteneği, mesleki uygulamaya rehberlik etmesi gereken temel bir beceridir. Bu beceri, doğuştan gelmese de yansıtma kapasitesini geliştirmek ve iyileştirmek mümkündür.⁷ Hem klinik hem de simülasyon ortamlarında yansıtma, öğrencilerin bilgi dönüşümü için destekleyici bir stratejidir.⁸ Klinik çalışma ortamının karmaşıklığı ve doğum sürecinin öngörülemez doğası nedeniyle ebeler, kısa zaman diliminde anne ve bebek sağlığı için kritik kararlar almak durumunda kalabilmektedirler.⁹⁻¹¹ Bu karmaşık ve değişken öğrenme ortamında ebelik öğrencilerinin yetkin mezunlar olabilmesi için öğrenme becerilerini geliştirmesi gereklidir.¹²

Ebelik öğrencilerinin mesleki uygulamalara hazırlanmasında, yansıtmanın önemi çalışmalarla vurgulanmaktadır.^{11,13} Ancak 1910 yılı ve sonrası uluslararası literatür incelendiğinde, ebelik öğrencilerinde yansıtmayı konu alan çalışmalara rastlanmaktayken; Türkiye’de ebelik öğrencilerinde yansıtmanın bir öğretim yöntemi olarak kullanıldığı ve öğrencilerin bu konuda deneyimlerine ilişkin çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu çalışmada; yansıtma dayalı klinik öğrenme deneyiminden sonra ebelik öğrencilerinin kazandıkları becerilere ilişkin görüşlerini değerlendirmek amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

ARAŞTIRMANIN DESENİ

Bu çalışmada, tanımlayıcı nitel araştırma deseni kullanıldı. Araştırmada, “consolidated criteria for reporting qualitative studies” yönergeleri rehber olarak kullanıldı.¹⁴

ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ

Çalışmanın örneklemini, Türkiye’nin iç batı bölgesinde yer alan Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi’nin ebelik bölümünde, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerinden (n=80), yansıtma uygulamasına dâhil olan ve çalışmaya katılmaya gönüllü öğrenciler (n=59)

oluşturdu. Yirmi bir öğrenci, çalışmaya katılmayı reddetti. Bu çalışmada, amaçlı örneklem yöntemlerinden tipik durum örnekleme kullanıldı. Tipik durum, evreni temsil eden ve temel özellikleri açısından evrenden ayrılmayan durumları ifade etmektedir.¹⁵ Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 22,33±0,87 idi.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmanın verilerini, öğrencilerin klinik uygulamalar sırasında kaydettikleri yansıtma raporları oluşturdu. Öğrenciler, klinik uygulamaları sırasında yaşadıkları rahatsız edici/heyecan verici deneyimleri, “klinik ve sahada entegre uygulama” dersi kapsamında, Gibbs’in tanımladığı “yansıtıcı döngü”den faydalanarak, araştırmacılar tarafından oluşturulan yönerge doğrultusunda kaydetti. Yansıtıcı döngü, klinik ve simülasyon uygulamalarında öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştirmek amacıyla sıklıkla kullanılmaktadır. Yansıtıcı döngü, yansıtıcı uygulamaya rehberlik edecek 6 aşamadan oluşmaktadır. Bunlar:

- Durumun tanımı,
- Duygular,
- Değerlendirme,
- Analiz,
- Sonuç,
- Eylem planıdır.

Bu döngü, öğrencinin bir deneyimin farklı yönlerini gözden geçirerek, sistematik olarak düşünmesine fırsat tanımaktadır.

Öğrencilere, çalışmanın hedefleri ve araştırmanın yapılma nedenleri açıklandı; çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilerin yansıtma raporları, araştırmanın dokümanlarını oluşturdu. Yansıtma raporlarında, öğrencilerin açık davranmalarını ve bilgiyi paylaşmalarını kolaylaştırmak için yansıtma raporlarının, ödev kapsamında olmadığı ve raporlardan not almayacakları açıklandı.

VERİLERİN ANALİZİ

Verilerin değerlendirilmesi, elde edilen verileri açıklayabilmek için gerekli olan kavram ve ilişkilere ulaşmak amacıyla nitel analiz yöntemlerinden içerik analizi yöntemi ile 2 araştırmacı tarafından ayrı ayrı

yapılmıştır [Analizi yapan araştırmacılar, nitel araştırma konusunda eğitime katılmış kadın ve akademisyen olup, birisi doktora mezunu bir hemşire, diğeri uzman ebedir (AU, EE)]. İki bağımsız araştırmacının belirlediği temalar karşılaştırılmıştır. Bağımsız 3. araştırmacı (nitel araştırma konusunda deneyimli doktora mezunu bir hemşire), elde edilen tema ve alt temaları incelemiş ve tüm araştırmacılar tarafından analiz sonunda tüm temalar konusunda fikir birliğine varılmıştır (analiz üçlemesi). Dokümanlar, tekrar okunarak önemli ifadeler belirlenmiştir. Verilerden elde edilen anlamlı ifadeler listelenmiştir (kodlama). Elde edilen kod listesi, ortak anlam birimleri altında toplanmıştır (tema oluşturma) (Şekil 1). Elde edilen anlam birimlerinden oluşturulan temalar, katılımcı ifadeleri ile doğrulanmış, betimlenerek sunulmuştur (betimleme).^{16,17}

ARAŞTIRMANIN GEÇERLİĞİ VE GÜVENİRLİĞİ

İçerik analizinde, temaların kendi aralarında ve her temanın diğer temalarla ilişkisi kontrol edildi.¹⁶ Araştırmanın dış geçerliğini (aktarılabiliğini) sağlayabilmek için araştırma ve analiz sürecinde yapılanlar detaylı olarak açıklandı. Araştırmanın iç güvenilirliğini (tutarlılığını) artırmak için ise bulgular yorum yapılmadan aktarıldı. Ayrıca elde edilen veriler, araştırmacılar tarafından ayrı ayrı kodlandı. Araştırmanın dış güvenilirliğini (teyit edilebilirliğini) artırmak için ise araştırmacının tüm verileri, analiz aşamasında yaptığı kodlamalar ve rapora temel oluşturan algılar, notlar, yazılar ve çıkarımlar, dışarıdan nitel araştırma

konusunda deneyimli bir uzmanın incelemesine sunulmuş, teyit ettirildi.^{16,17}

ARAŞTIRMANIN ETİK BOYUTU

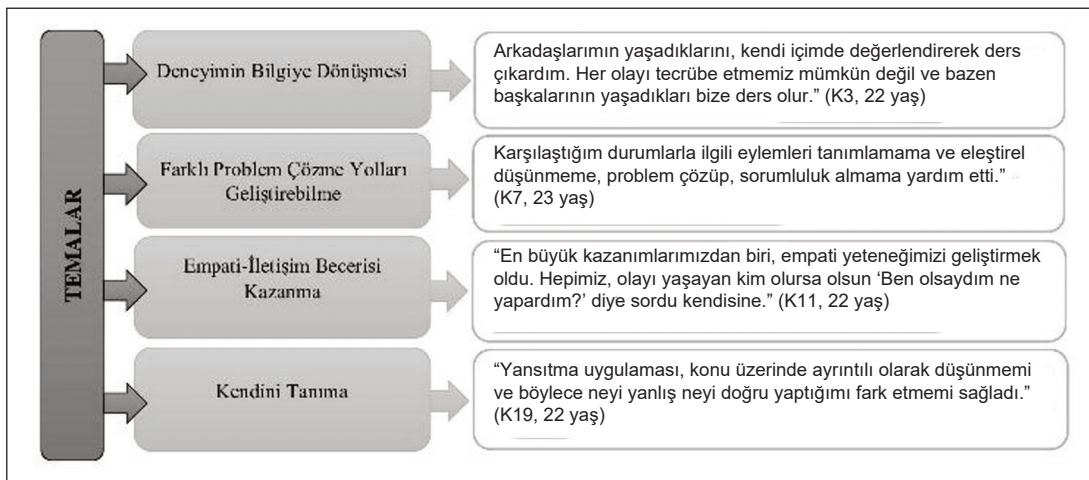
Çalışmanın yapılabilmesi için Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulundan (karar no: 2019/04, tarih: 19.3.2019) gerekli etik kurul onayı, kurum izni ve öğrencilerden bilgilendirilmiş onam yazılı olarak alındı. Çalışma, güncel Helsinki Deklarasyonu ve iyi klinik uygulamaları ilkelerine uygun olarak gerçekleştirildi. Çalışmanın verileri, kişisel verilerin gizliliği ilkelerine uyularak kaydedildi.

BULGULAR

Öğrencilerin yansıtma raporları incelendiğinde, elde edilen öğrenme deneyimleri ile ilgili 4 tema belirlenmiştir. Temalar; deneyimin bilgiye dönüşmesi, farklı problem çözme yolları geliştirebilme, empati-iletişim becerisi kazanma ve kendini tanımadır. Temalara ilişkin kod ağacı Şekil 1’de yer almaktadır.

DENEYİMİN BİLGİYE DÖNÜŞMESİ

Çalışmaya katılan öğrenciler, yansıtmanın; benzer sorunlarla karşılaştıklarında sorun ile nasıl baş edecekleri, nasıl tepkiler sergileyecekleri ve nasıl bir yol izlemeleri gerektiği konusunda deneyim sahibi olmalarını sağladığını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler, yansıma deneyimi sonrasında başkalarının yaşadığı olaylardan kendilerine dersler çıkardıklarını ve gelecekte yaşayacakları olası durumlar için içgörü

ŞEKİL 1: Kod ağacı.

kazandıklarını belirtmişlerdir. Bu görüşlerden örnekler aşağıda verilmiştir:

“Tekrardan bir sorunla karşılaştığımda nasıl adımlar atmam, nasıl tepkiler göstermem gerektiğini öğretti.” (K1, 22 yaş)

“Bu olay yaşandıktan sonra ani gelişen olaylara nasıl müdahale edeceğimi ve ne yapmam gerektiğini öğrendim. Yine böyle bir şey yaşasam çok içinde kalmaktansa o an elimden gelen her şeyi yaparım.” (K2, 23 yaş)

“Arkadaşlarımın yaşadıklarını, kendi içimde değerlendirerek ders çıkardım. Her olayı tecrübe etmemiz mümkün değil ve bazen başkalarının yaşadıkları bize ders olur.” (K3, 22 yaş)

“Yaşadığı olayları anlatması, acaba ben olsaydım ne yapardım sorusunun yanıtını düşünmeye itti.” (K4, 23 yaş)

FARKLI PROBLEM ÇÖZME YOLLARI GELİŞTİREBİLME

Öğrenciler, yansıtma deneyiminin problem çözme becerilerini geliştirdiğini, çözüm bulmak için araştırma yapmalarına, sorunu analiz edip eylem planı yapmalarına ve sorumluluk almalarına olanak tanıdığını ifade etmişlerdir. Bunların yanında yansıtmanın, deneyim üzerinde daha derin düşünmeyi, deneyimi irdelemeyi ve deneyimin arkasındaki nedenleri anlamayı sağladığını belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcılar, yansıtma deneyimi sonrasında olaylara farklı açılardan bakabildiklerini, başkalarının bakış açılarını keşfedebildiklerini ve farklı eylem planlarının onlara fikir verdiğini ifade etmişlerdir. Bu görüşlerden örnekler aşağıda verilmiştir:

“Karşılaştığım durumlarla ilgili eylemleri tanımlamama ve eleştirel düşünmeme, problem çözüp, sorumluluk almama yardım etti.” (K7, 23 yaş)

“Yansıtma, bir sorunun çözümüyle ilgili farklı bakış açılarını göstererek izlemem gereken yolda bana yardımcı oldu.” (K8, 22 yaş)

“Kendi yaşadığımız konuyla ilgili arkadaşlarımızın tepkilerinden ve düşüncelerinden faydalanabiliyoruz. Belki de hiç düşünmediğimiz yönlerden yaşadığımız olaylara bakabiliyoruz.” (K9, 22 yaş)

“Yaşanılan olayı etraflıca düşünüp her yönüyle bakmayı ve yorumlamayı öğrendim.” (K10, 23 yaş)

EMPATİ-İLETİŞİM BECERİSİ KAZANMA

Öğrenciler, yansıtma deneyiminin empati yeteneklerini geliştirdiğini, hastaların, sorun yaşadıkları kişilerin ve öğretim elemanlarının gözünden olaylara bakmalarını sağladığını ifade etmişlerdir. Bunlara ek olarak katılımcılar, yansıtma deneyimi ile iletişimin önemini tekrar anladıklarını, iletişim konusundaki eksik yönlerini fark ettiklerini ve bu konuda kendilerini geliştirmek için adımlar atacaklarını belirtmişlerdir. Bu görüşlerden örnekler aşağıda verilmiştir:

“En büyük kazanımlarımızdan biri, empati yeteneğimizi geliştirmek oldu. Hepimiz, olayı yaşayan kim olursa olsun ‘Ben olsaydım ne yapardım?’ diye sordu kendisine. Bu durum, hem bu günümüze hem yarınımıza son derece fayda sağlayacak, anlık tepkilerimizi daha doğru verdirecek, tek taraflı değil de karşımızdaki adına da düşünmemizi sağlayacak son derece olumlu bir kazanım.” (K11, 22 yaş)

“Yansıtma yazmak, ilk başta çok gereksizmiş gibi geldi fakat yansıtma yazdıktan sonra mantıklı geldi çünkü olay olduğu zaman kendimin haklı olduğumu düşünüyordum. Fakat yansıtma yazarken, hastaya ve hasta yakınına hak vermem gerektiğini düşündüm.” (K12, 22 yaş)

“Yansıtma, bana hastanede ve günlük hayatımda güçlü bir iletişim kurmanın en önemli etken olduğunu gösterdi.” (K13, 23 yaş)

“Hastanede bulunan kişilerin aynı düşünce ve görüşte olmadığını, anlatılanlardan sonra bir kez daha gördük ve iletişimin çok önemli olduğunu tekrar fark ettik.” (K14, 22 yaş)

KENDİNİ TANIMA

Bu temada, çalışmaya katılan öğrencilerin, yansıtmanın öz güvenlerini artırdığını, benzer sorunlarla karşılaştıklarında kendilerini daha iyi savunabileceklerini ve kendilerini daha iyi ifade edebileceklerini belirttikleri saptanmıştır. Öğrenciler yansıtmanın, kendilerini ve duygularını ifade etme fırsatı tanıdığını ve diğer arkadaşları ile paylaşımlarına olanak tanıyarak onları rahatlattığını belirtmişlerdir. Bunların yanında yansıtmanın, deneyim sırasında kendi davranışlarını sorgulayarak daha fazla analiz yapmalarını, dolayısıyla kendilerini daha iyi tanımalarını sağladığını ifade etmişlerdir. Bu görüşlerden örnekler aşağıda verilmiştir:

“Yansıtma tartışmaları ile kendime olan öz güvenim arttı.” (K15, 23 yaş)

“Kendimi cesaretlendirilmiş hissediyorum.” (K16, 22 yaş)

“Yansıtma uygulaması, bana kendimi ifade etme fırsatı verdi. Yaşadığım olayı, bu şekilde kelimelere dökmek benim için çok iyi ve verimli oldu.” (K17, 23 yaş)

“Yansıtma yazarken farkına vardım ki yanlış anlaşılmalara ortadan kaldıracak için saygı çerçevesinde karşı tarafla konuşabilmeli, kendimi ifade edebilmeli ve karşı tarafı da dinleyebilmeliyim.” (K18, 22 yaş)

“Yansıtma uygulaması, konu üzerinde ayrıntılı olarak düşünmemi ve böylece neyi yanlış neyi doğru yaptığımı fark etmemi sağladı.” (K19, 22 yaş)

TARTIŞMA

Mevcut çalışmada, öğrencilerin, yansıtma sonucunda hem kendi deneyimlerinden hem de arkadaşlarının deneyimlerinden tecrübeler edindikleri belirlenmiştir. Bu tecrübelerle öğrencilerin, gelecekte yaşanacak olası durumlara karşı içgörü kazandıklarını ifade ettikleri saptanmıştır. Benzer şekilde Chong'un çalışmasında, yansıtıcı uygulamanın kendi kendini yönlendirmeyi ve yaşam boyu öğrenmeyi teşvik ettiği bildirilmektedir.⁸ Bass ve ark., etkili öğrenme için bir eğitim stratejisi olarak yapılandırılmış yansıtmanın önemine dikkat çekmektedir.⁵ Yapılan diğer çalışmalarda, yansıtmanın ebelik ve hemşirelik uygulamalarında öğrenme ve gelişim için gerekli olduğu belirtilmektedir.^{7,18-20} Çalışmamızda, yansıtma uygulaması kısa süreli olarak yapılabilmemesine rağmen literatür ile benzer kazanımların elde edildiği dikkat çekmektedir.

Problem çözme becerisi, yansıtmanın öğrencilere kazandırmayı amaçladığı becerilerden biridir.²¹ Çalışmamızda öğrenciler, yansıtma deneyiminin problem çözme becerilerini geliştirdiğini, sorumluluk almalarına olanak tanıdığını, yansıtma sonrasında olaylara farklı açılardan bakabildiklerini ve başkalarının bakış açılarını keşfedebildiklerini ifade etmişlerdir. Yapılan diğer çalışmalarda ise yansıtmanın, ebelik öğrencisinin zorlu hasta karşılaşmalarında eleştirel olarak düşünmesini, bir ebeğin ihtiyaç duyacağı klinik akıl yürütme, problem çözme, eleştirel ve yansıtıcı dü-

şünme becerilerini geliştirmesine olanak tanıdığı bildirilmiştir.^{10,11,22-24} Çalışma bulgularımız, literatür ile paralellik göstermektedir.

Çalışmamızda öğrenciler, yansıtma deneyiminin empati yeteneklerini geliştirdiğini, olaylara karşı tarafın gözünden bakabildiklerini, iletişim konusundaki eksik yönlerini fark ettiklerini ve bu konuda kendilerini geliştirmek için adımlar atacaklarını belirtmişlerdir. Gibbs Yansıtıcı Uygulama Modeli'ni kullanarak yapılan başka bir çalışmada, öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%90) yansıtma sonrası hasta etkileşimlerinde düzelme olduğunu ifade ettikleri bildirilmiştir.²⁵ Yapılan diğer çalışmalarda ise yansıtmanın, öğrencilerin hastanın duygusal durumunu anlama yeteneğini ve hasta ile etkili iletişim geliştirmeyi olumlu etkileyebileceği ifade edilmiştir.^{4,26,27} Bunlara ek olarak yansıtma sürecinde edinilen olumlu deneyimlerin çift taraflı olduğu, sadece öğrenci becerilerini geliştirmekle kalmayıp hastalarında olumlu deneyimlerinin olduğu bildirilmektedir.²⁸ Çalışma bulgularımızda, literatür ile benzer şekilde yansıtmanın, öğrencilerin sadece düşünme becerilerini geliştirmekle kalmadığı, aynı zamanda hasta/insan ilişkilerine ilişkin becerilerinin dolayısıyla duygusal zekalarının da gelişmesine olanak tanıdığı göze çarpmaktadır. Öğrencilerin kazandığı bu yetkinliğin, verecekleri bakımın kalitesini ve hastaların memnuniyetini artıracığı düşünülmektedir.

Çalışmamızda, yansıtmanın, öğrencilerin öz güvenlerini artırdığı ve kendilerini daha iyi ifade edebildikleri belirlenmiştir. Benzer şekilde yapılan başka çalışmalarda, klinik uygulama sırasında günlük yazılan yansıtmanın, öğrencilerin kişisel ve mesleki gelişimlerine yardımcı olduğu bildirilmektedirler.^{5,20} Yansıtma, sadece öğrencilerin klinik uygulamaları eleştirel bir şekilde gözden geçirme ve klinik yeterliliklerini geliştirme kapasitelerine yardımcı olmakla kalmamakta, aynı zamanda kendi yeterlilik seviyelerini değerlendirmeyi de öğrenmelerine katkı sağlamaktadır.²⁹ Bunlara ek olarak Brunstad ve ark., 2016 yılında yaptıkları çalışmada, ebelik öğrencilerinin duygularının, öğrenme becerilerini etkilediğini göstermişlerdir.³⁰ Bu nedenle öğrencilere, deneyimlerini ve duygularını işlemek için yansıtma tekniği gibi farklı öğrenme araçlarının sunulmasının büyük önem taşıdığını söylemek mümkündür.

Yansıtma, kişinin güçlü ya da geliştirilmesi gereken yönlerini anlamasını, dolayısıyla benliğinin daha fazla farkında olmasını sağlar. Öğrenci yansıtıcı düşünerek, deneyimini etkileyen değerler, inançlar ve varsayımlar üzerinde daha derin bir kişisel bilinç kazanır.³¹ Çalışmamız da literatürü destekler nitelikte, öğrenciler yansıtma yazarken kendi davranışlarını sorgulayarak daha fazla analiz yaptıklarını, dolayısıyla kendilerini daha iyi tanıma fırsatı bulduklarını ifade etmişlerdir. Benzer şekilde yapılan diğer çalışmalarda, yansıtmanın kendini anlama, güçlü ve zayıf yönlerini fark etme, dolayısıyla kendini tanıma, sorgulama ve karar verme yeteneğini geliştirme gibi olumlu katkılarının olduğu belirtilmektedir. Bunların yanında öğrencilerin, kendi öğrenme deneyimlerini açıklamasına, bu deneyimlerden anlam çıkarmalarına ve yeni anlayışlar geliştirmelerine olanak tanıdığı ifade edilmektedir.³²⁻³⁴ Çalışmamızda, literatür ile benzer şekilde yansıtmanın, öğrencilerin öz farkındalıklarını artırdığı düşünülmektedir.

Klinik çalışma ortamı, benzersiz sorunların ve zorlu hasta karşılaşmalarının yaşanabildiği karmaşık bir ortamdır.⁶ Ebeler, bu değişken çalışma ortamlarında, anne-bebek sağlığını koruyabilmek için kritik kararlar almak zorunda kalmaktadırlar.⁹⁻¹¹ Bu anlamda öğrencilerin güvenli, kanıta dayalı ve kritik karar almayı öğrenmeleri için yansıtma deneyiminden edindikleri kazanımlar çok önemlidir. Bu çalışma, öğrencilere profesyonel ve özerk bir ebe olma yolunda, yansıtma deneyiminin önemli kazanımlar sağladığını ortaya koyması açısından önemli bir çalışmadır. Öğrenciler, klinik öğrenme sırasında tutulan yansıtma raporlarının, kişisel ve mesleki gelişimlerine yardımcı olduğunu düşünmektedir. Çalışmamızda, yansıtma raporlarının, öğretim elemanları tarafından yakından incelenmesinin ve koordine edilmesinin, öğrencilerin klinik öğrenme sürecine olumlu etkilerinin olduğu, öğrenmeyi kolaylaştırdığı ve mesleki gelişimleri üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu gösterilmiştir. Ayrıca yansıtma raporlarını yazmak, öğrencilerin sorumluluk almasını sağlamıştır. Öğrencilerin mesleki yeterliliğe geçişlerinde etkileşimli hâle gelmeleri, klinik öğrenme sürecinde yansıtıcı rapor kullanmaya ve öğrenmek için daha çok çaba göstermeye motive etmiştir.

SINIRLILIKLAR

Çalışmaya sadece ebelik 4. sınıf öğrencilerinin dâhil edilebilmesi, bu araştırmanın sınırlılıklarındandır.

SONUÇ

Bu çalışma sonucu, klinik uygulamada yansıtma kullanılmasının; öğrencilere kendini tanıma, eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirme, klinikte yaşadıkları sorunları fark etme, bu sorunlara yönelik farklı çözüm yolları geliştirme ve deneyimlerinden öğrenme konusunda katkı sağlamıştır. Yansıtmanın, ebelik müfredatlarında yer alması ve klinik uygulamalarda tekrarlı kullanılması, ebelik öğrencilerinin bu yöntemden daha fazla yararlanmasına olanak tanıyacaktır. Yansıtmanın önemi anlaşılmasına rağmen hâlâ bu becerinin kazandırılmasına ilişkin yollar net değildir. Ebelik öğretimi yapan profesyonellerin, öğrencilerde yansıtma becerisinin nasıl geliştirileceğine ve yansıtma öğrenmeye dönüştürmelerine nasıl yardımcı olabilecekleri konusunda daha fazla bilgi ve deneyim sahibi olmaları gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca konu ile ilgili yapılan çalışma sayısının artırılması, yansıtma uygulamalarının geliştirilmesine ışık tutabilir.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Ayşegül Unutkan, Emel Elem, Ayşegül Durmaz; **Tasarım:** Ayşegül Unutkan, Emel Elem, Ayşegül Durmaz; **Denetleme/Danışmanlık:** Ayşegül Unutkan, Emel Elem, Ayşegül Durmaz; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Ayşegül Unutkan, Emel Elem; **Analiz ve/veya Yorum:** Ayşegül Unutkan, Emel Elem; **Kaynak Tarayması:** Ayşegül Unutkan, Emel Elem, Ayşegül Durmaz; **Makalenin Yazımı:** Ayşegül Unutkan, Emel Elem, Ayşegül Durmaz; **Eleştirel İnceleme:** Ayşegül Unutkan, Emel Elem, Ayşegül Durmaz.

KAYNAKLAR

1. Austin D, Gilkison A, Clemons J. Turning reflection into learning: a practice development tool for midwifery students. *Reflective Practice*. 2020;21(3):301-15. [Crossref]
2. Wain A. Learning through reflection. *Br J Midwifery*. 2017;25(10):662-6. [Crossref]
3. Wald HS, Borkan JM, Taylor JS, Anthony D, Reis SP. Fostering and Evaluating Reflective Capacity in Medical Education: Developing the REFLECT Rubric for Assessing Reflective Writing, *Academic Medicine*. 2012;87(1): 41-50. [Crossref] [PubMed]
4. Cherkis F, Rosciano A. Reflective practice: Implementation across curriculums. *Int J Nurs Res Health Care: IJNHR*. 2018;152. [Link]
5. Bass J, Fenwick J, Sidebotham M. Development of a Model of Holistic Reflection to facilitate transformative learning in student midwives. *Women Birth*. 2017;30(3):227-35. [Crossref] [PubMed]
6. Bass J, Sidebotham M, Creedy D, Sweet L. Midwifery students' experiences and expectations of using a model of holistic reflection. *Women Birth*. 2020;33(4):383-92. [Crossref] [PubMed]
7. Embo M, Driessen E, Valcke M, van der Vleuten CP. Relationship between reflection ability and clinical performance: a cross-sectional and retrospective-longitudinal correlational cohort study in midwifery. *Midwifery*. 2015;31(1):90-4. [Crossref] [PubMed]
8. Chong MC. Is reflective practice a useful task for student nurses? *Asian Nurs Res (Korean Soc Nurs Sci)*. 2009;3(3):111-20. [Crossref] [PubMed]
9. Ashcraft T. Solving the critical thinking puzzle. *Nurs Manage*. 2010;41(1):8-10. [Crossref] [PubMed]
10. Bass J, Walters C, Toohill J, Sidebotham M. Promoting retention, enabling success: Discovering the potential of student support circles. *Nurse Educ Pract*. 2016;20:109-16. [Crossref] [PubMed]
11. Carter AG, Creedy DK, Sidebotham M. Critical thinking evaluation in reflective writing: Development and testing of Carter Assessment of Critical Thinking in Midwifery (Reflection). *Midwifery*. 2017;54:73-80. [Crossref] [PubMed]
12. Payan-Carreira R, Cruz G, Paphathanasiou IV, Fradelos E, Jiang L. The effectiveness of critical thinking instructional strategies in health professions education: a systematic review. *Studies in Higher Education*. 2019;44(5):829-43. [Crossref]
13. Ekelin M, Kvist LJ, Persson EK. Midwifery competence: Content in midwifery students' daily written reflections on clinical practice. *Midwifery*. 2016;32:7-13. [Crossref] [PubMed]
14. Tong A, Sainsbury P, Craig J. Consolidated criteria for reporting qualitative research (COREQ): a 32-item checklist for interviews and focus groups. *Int J Qual Health Care*. 2007;19(6):349-57. [Crossref] [PubMed]
15. Marshall C, Rossman GB. *Designing Qualitative Research*. 5th ed. New York: SAGE; 2014. [Link]
16. Creswell JW, ed. Bütün M, Demir SB, çeviri editörleri. *Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşım Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. 3. Baskı. Ankara: Siyasal Kitabevi; 2020.
17. Yıldırım A, Şimşek H. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. 6. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık; 2006.
18. Miraglia R, Asselin ME. Reflection as an educational strategy in nursing professional development: an integrative review. *J Nurses Prof Dev*. 2015;31(2):62-72; quiz E6. [Crossref] [PubMed]
19. Chaffey LJ, de Leeuw EJ, Finnigan GA. Facilitating students' reflective practice in a medical course: literature review. *Educ Health (Abingdon)*. 2012;25(3):198-203. [Crossref] [PubMed]
20. Persson EK, Kvist LJ, Ekelin M. Midwifery students' experiences of learning through the use of written reflections - An interview study. *Nurse Educ Pract*. 2018;30:73-8. [Crossref] [PubMed]
21. Şen E, Amanak K, Akgün E, Karagöz D. Ebelik öğrencilerinde kontrol odağı ve problem çözme beceri düzeyleri ilişkisi [The relationship between locus of control and problem-solving skills on midwifery students]. *Balıkesir Health Sciences Journal*. 2014;3(2):94-101. [Crossref]
22. Ottenberg AL, Pasalic D, Bui GT, Pawlina W. An analysis of reflective writing early in the medical curriculum: The relationship between reflective capacity and academic achievement. *Med Teach*. 2016;38(7):724-9. [Crossref] [PubMed]
23. Sweet L, Bass J, Sidebotham M, Fenwick J, Graham K. Developing reflective capacities in midwifery students: Enhancing learning through reflective writing. *Women Birth*. 2019;32(2):119-26. [Crossref] [PubMed]
24. McCarthy B, McCarthy J, Trace A, Grace P. Addressing ethical concerns arising in nursing and midwifery students' reflective assignments. *Nurs Ethics*. 2018;25(6):773-85. [Crossref] [PubMed]
25. Cooper LD, Trubanowa AW. A structured approach to reflective critical thinking instructional strategies in health professions education: a systematic review. 2017;11: 252-259. [Crossref]
26. Elcigil A, Yıldırım Sari H. Determining problems experienced by student nurses in their work with clinical educators in Turkey. *Nurse Educ Today*. 2007;27(5):491-8. [Crossref] [PubMed]
27. Karaöz S. Hemşirelik eğitiminde klinik değerlendirmeye genel bakış: güçlükler ve öneriler [General overview of clinical evaluation in nursing education: challenges and recommendations]. *DEUHYO ED*. 2013;6(3):149-58. [Link]
28. Suikkala A, Leino-Kilpi H, Katajisto J. Nursing student-patient relationships: a descriptive study of students' and patients' views. *Int J Nurs Educ Scholarsh*. 2008;5:Article15. [Crossref] [PubMed]
29. Levett-Jones TL. Facilitating reflective practice and self-assessment of competence through the use of narratives. *Nurse Educ Pract*. 2007;7(2):112-9. [Crossref] [PubMed]
30. Brunstad A, Giske T, Hjälmhult E. How midwifery students experience learning conditions in labor wards. *Nurse Educ Pract*. 2016; 6(4):136-44. [Crossref]
31. Edwards A. *Relational agency: working with other practitioners. Being an Expert Professional Practitioner*. 1st ed. Netherlands: Springer; 2010. p.61-79. [Crossref]
32. Hume A. Promoting higher levels of reflective writing in student journals. *Higher Education Research & Development*. 2009;28(3):247-60. [Crossref]
33. Loke AJ, Chow FL. Learning partnership—the experience of peer tutoring among nursing students: a qualitative study. *Int J Nurs Stud*. 2007;44(2):237-44. [Crossref] [PubMed]
34. Mert H, Bilik Ö, Yıldırım Sarı H, Üstün B. Bir öğrenme deneyimi: Refleksiyon (Reflection) [A learning experience: reflection]. *DEUHYO ED*. 2011;4(2):89-93.